
Medisinens viktige verdigrunnlag

AKTUELT I FORENINGEN

SIRI SKUMLIEN

Generalsekretær

I år skal Helsinkideklarasjonen revideres. Resultatet vil forplikte forskere verden over, men verdien ligger også i diskusjonene som har foregått i alle verdensdeler, med utallige leger involvert.

Noen verdier og normer oppleves som så grunnleggende at vi tar dem for gitt. Som så universelle at de må være innlysende for alle både i eget land og globalt. I medisinen har vi noen slike, og de har gjerne blitt til i etterkant av betydningsfulle hendelser med omfattende konsekvenser, som andre verdenskrig.

Genève-erklæringen ble første gang vedtatt av Verdens legeforening (WMA) i 1948, og var den internasjonale legestandens svar på handlinger utført av leger under krig. Erklæringen ble sist revidert i 2017, leses fortsatt høyt av alle delegatene under WMA sine møter og inneholder 12 løfter. Løftene handler om vår profesjons forpliktelse til å utøve yrket til det beste for de som trenger det, men også om at vi må ta vare på egen helse. Det siste løftet stadfester at vi ikke vil bruke vår medisinske kunnskap til å krenke menneskerettighetene eller borgerrettighetene, selv om vi blir truet. For oss i Norge er dette et enkelt løfte å gi, men vi vet at medisinenens uavhengighet globalt har helt andre kår.

Helsinkideklarasjonen er nyere (1964), men er en videreutvikling av blant annet Nürnberg-kodeksen om medisinsk forskning fra 1947 – også den med utgangspunkt i krigsforbrytelser begått under andre verdenskrig. Mens Nürnbergkodeksen omtaler forskning på friske, retter Helsinkideklarasjonen seg også mot klinisk forskning. Den slår fast at vitenskapens og samfunnets behov for ny kunnskap aldri kan forsvare at de som forskers på utsettes for unødige og ufrivillig ubehag og risiko. Det er over ti år siden siste endring, og WMA er nå i gang med et omfattende revisjonsarbeid. Forhåpentligvis vil mye være på plass til WMAs møte i Helsinki til høsten. Resultatet vil forplikte forskere verden over, men verdien ligger også i diskusjonene som har foregått i alle verdensdeler og med utallige leger involvert.

Både i vårt eget land og sammen med andre, må vi bidra til at legenes yrkesetikk videreutvikles og oppdateres for å møte utfordringene som kommer. Gode og respektfulle diskusjoner løfter i seg selv fram noe av det beste ved de verdiene vi holder høyt. Slik det står i Legeforeningens egne etiske regler for leger som starter slik: "En lege skal verne menneskets helse. Legen skal helbrede, lindre og trøste. Legen skal hjelpe syke til å gjenvinne sin helse og friske til å bevare den. Legen skal bygge sin gjerning på respekt for grunnleggende menneskerettigheter, og på sannhet og rettferdighet i forholdet til pasient og samfunn."

La oss ta med oss disse ordene inn i det nye året. Legeforeningen kommer alltid til å holde prinsippet om den medisinske nøytraliteten høyt. Verken medisinenens uavhengighet eller god yrkesetikk er gitt en gang for alle.

Jeg ønsker dere alle et godt nytt år!

Publisert: 22. januar 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.24.01.11

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 26. mars 2026.